

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2-20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V spravi prejema mesečno . . . 1-70

Sobotni izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 8.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna petlirvsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13
za trikrat . . . " 10
za večkrat primeren popust.

Poročna oznaka: zahvale, osrdače itd.
enosolpna petlirvsta po 18 vin.

Poslano:

enostolpna petlirvsta po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvenemai nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Za pravico.

(Govor poslanca Vek. Spinčiča dne 14. t. m. v državnem zboru po steno-grafskem zapisniku.)

Poslanec **Spinčič** (začne svoj govor v hrvaškem jeziku in nadaljuje): Visoka zbornica! V odgovoru Njegove ekscelence gospoda ministrskega predsednika na interpelacije, o katerem se razpravlja, se debatira o zanimivi, toda nekoliko koščljivi temi.

S cesarskim patentom z dne 26. julija t. l. je bila imenovana deželna upravna komisija za kraljevino Češko.

S tem je prenehal funkcionirati na Češkem ne samo deželni zbor, temveč tudi deželni odbor ter se je njujin delokrog prenesel provizorično na omenjeno komisijo. S tem se je zgodilo ustavolomstvo, s tem se je uničila avtonomija najvažnejše kraljevine v monarhiji in se uvedel v njej gotov absolutizem (Klic: Ne gotov, ampak rezičen!), torej resničen.

Zelo značilno je, da zaradi te odredbe c. kr. vlade niso potomci onih, ki so naredili naše ustavne zakone, stavili na odgovor c. kr. vlado, ampak potomci onih, proti katerim so bili narejeni v obliki, v kakršni so. Vse češke stranke so vložile interpelacije proti imenovanju te komisije, ker se je s tem izvršilo ustavolomstvo, ker se je s tem kršila avtonomija kraljevine Češke.

Jaz od svoje strani sem imel zmišljaj lastno mnenje, temelječe na izkušnjah, o avtonomiji, bodisi občin, bodisi dežel, bodisi drugih korporacij v monarhiji Habsburžanov.

Ako dotična korporacija, občina, dežela to stori, kar vlade hočejo ali proti čemer nečejo nastopiti, potem velja avtonomija; sklicujejo se vlade same na avtonomijo, ako se čujejo od prizadetih pritožbe zaradi kršenja pravic in postav od strani avtonomnih oblasti. Ako pa dotična korporacija tega storiti neče ali ne more, kar vlada zahteva in rabi, potem se ta ne briga za avtonomijo in izvede, kar hoče.

Spominjati se je treba na primer je na postopanje avstrijske vlade glede ustanovitve nemških šol v Pragi ali v Ljubljani na eni strani in glede neustanovitve čeških šol na Dunaju ali slovenskih v Trstu. (Resnično!)

Postopanje vlade je v prvih dveh slučajih popolnoma drugačno kot pa v zadnjih dveh slučajih.

Glede imenovanja deželne upravne komisije na Češkem pravi c. kr. vlada, naj se ta njen korak označi kot državno potrebo, izredno odredbo, z exlex stanjem, s cesarsko odredbeno pravico, z zasilno zakonodajo, dejstvo je, da so bile razmere na Češkem v takem stanju, da se jim je moralo odpo-moči ne glede na ustavne norme. »Boj narodnih strank v kraljevini Češki,« pravi nadalje vlada, »je onemogočal delo deželne uprave že leta; deželne finance so bile izčrpane; nadaljno vodstvo najvažnejših humanitarnih in kulturnih nalog avtonomne deželne uprave ogroženo, postavne obveznosti se niso izpolnjevale; gospodarski sloves češke kraljevine — in pri tem tudi naše države sploh — je bil na tehtnici.

To se je zgodilo — govori še vedno visoka vlada — »edino in samo v skupnem interesu vseh prebivalcev kraljevine Češke, ne da bi se hotelo v najmanjšem pospeševati ali oškodovati katerokoli politično in narodno stranko dežele.«

C. kr. vlada torej poudarja, da se na normalnem potu, na podlagi določb zakonov niso mogli pospeševati skupni interesi prebivalcev kraljevine Češke, da se jih more samo začasno z izjemnimi odredbami, da ne zadostujejo obstoječi zakoni, obstoječa ustava, obstoječi državni red.

Zdi se, da se enake razmere pripravljajo tudi v kraljevini Galiciji z Lodomerijo. Tudi tamkaj se bje boj med dvema narodnima strankama, in — kar me najbolj boli — med dvema slovanskima narodoma; tudi tamkaj je že dalj časa onemogočen deželni zbor, tudi tam se razne naloge po normalnem potu ne morejo rešiti in govorili so v zadnjem času že o imenovanju deželne upravne komisije ali kakega deželno - upravnega komisarja. Absolutizem se ne vlada tamkaj, more se pa z ozirom na analogna izvajanja c. kr. vlade vsak trenutek uvesti.

Tako je v obeh največjih severnih delih monarhije, v jedrih nekdanjih neodvisnih slavni kraljestev.

V Ogrski je še slabše. Tamkaj vlada poseben absolutizem, vsled dokazane korupcije nastala oligarhija, ki ji ni sveto nobeno pravo in noben zakon, samo da more nadalje vzdržati mažarski imperalizem, ki na eni strani izsesuje nemažarska ljudstva in ce-

lo večino mažarskega prebivalstva ter tako sili k izseljevanju in na drugi strani izrablja v svoje namene tudi tostransko državno polovico.

Najslabše pa je v južnih deželah, zlasti v onih, ki so naseljene od Hrvatov. (Resnično!) O Koroški nočem govoriti, o tamošnjih razmerah je govoril tovariš Grafenauer. Tamkaj vlada absolutizem Nemcev in vsaka, tudi najzadnja država na svetu bi se morala sramovati, kar se tamkaj godi proti enemu narodnemu plemenu, Slovencem. Mimogrede naj omenim, da ne ganejo c. kr. vlade nobenega prsta proti zatiralcem v varstvo zatirancev, in ako bi se jih vprašalo: zakaj ne, bi gotovo odgovorile, da tega ne pripušča deželna avtonomija.

V deželah, kjer so naseljeni Hrvati in njihovi brati Srbi, nikjer ne zborujejo deželni zbori, v vseh teh deželah se vlada absolutistično.

V Hrvaški in Slavoniji, materinski deželi skupne kraljevine Hrvaške, že mnogo let nimajo nobenih rednih deželnozborskih zasedanj in skoro bo 2 leti, da načeljuje tema dvema kronovinama komisar, čegar volja mnoge zakone nadomešča.

Njegova ekscelenca gospod ministrski predsednik dr. grof Stürgkh je v odgovoru na interpelacije gospodov poslancev dr. Šusteršiča in tovarišev, nadalje poslancev Nömc, Tusar, dr. Šmeral, Habermann, Aust in tovarišev kakor tudi gospodov poslancev dr. Adler, Pernertorfer, Seitz in tovarišev v zadevi sistiranja ustave v kraljevini Hrvaški in Slavoniji, rekel, da hrvaške razmere in tamkaj uvedeni absolutizem »vzbujajo živahno sočutje tudi izven mej te kraljevine, zlasti pa pri plemensko sorodnih narodih, ki bivajo v naši državi, da se neče spuščati v posameznosti predloženih pritožb, ker spadata Hrvaška in Slavonija v drugo državno polovico, da pa se mora tukaj »staviti vprašanje, v koliki meri je zmogčen učinek in celotni vtis v Hrvaški in Slavoniji inavguriranega globoko segajočega izjemnega stanja vplivati preko mej sosednje državne polovice na notranje in zunanje interese monarhije.«

»Vsiljuje se tukaj,« je rekel nadalje gospod ministrski predsednik, »vprašanje, ali se dalje trajajoče razveljavljanje ustavnih naprav v važnem delu monarhije ne tiče tudi popolne varnosti skupnih, oziroma na skupnih temeljih načelih obravnavajočih se vprašanj.«

Nadalje je treba presojati, v koliki meri morejo vplivati morebitne daljše izredne razmere v Hrvaški in Slavoniji na oni politični naturalizacijski proces, ki se vrši vsled izvedenja priklonitve Bosne in Hercegovine k monarhiji in katerega obvarovati pred zadržki, pomenja življenjski interes Avstro - Ogrske.

»Zaradi tega,« je rekel gospod ministrski predsednik, »ne smemo popolnoma izpustiti iz vidika stališča monarhije na zunaj z ozirom na blizu ji ležeče interese.

Na podlagi teh točk se glede na razmere tudi c. kr. vlada ne more odtegniti dolžnosti, da ne bi spoznala važnosti trenutka, ki jo sili spriči konstatiranih slabih vplivov na interese monarhije, nastopiti v okviru svoje kompetence za varstvo teh interesov.

Ze danes pa sme, — to je bilo dne 18. aprila 1912 — »na podlagi ravnostnih točk izraziti upanje, da se bo posrečilo za upravo Hrvatske in Slavonije odgovornim faktorjem najti sredstva in pota, po katerih bosta prišli Hrvatska in Slavonija čimprej zopet v posest popolne ustavnosti.«

Tako je govoril Njegova ekscelencia avstrijski gospod ministrski predsednik v javni seji poslanske zbornice državne zbora dne 18. aprila 1912, in zbornica mu je takrat živahno pritrdjevala in ploskala. Sedaj imamo že 14. novembra leta 1913. Od tedaj je preteklo poldrugo leto in Hrvatska ter Slavonija imata še vedno komisarja, ustava je še vedno sistirana in vse to, kar je Njegova ekscelencia gospod ministrski predsednik označil kot mogočo posledico daljšega izjemnega stanja v Hrvatski in Slavoniji, se je zgodilo. Na koncu odgovora na interpelacije izraženo upanje Njegove ekscelence gospoda ministrskega predsednika glede skorajšnjega uživanja popolne ustavnosti od strani prebivalstva Hrvatske in Slavonije se še vedno ni izpolnilo, kar je znamenje, kako slab je naš parlament kakor tudi naša vlada in vsi, ki z njo drže, napram mažarskim oligarhom in njihovim pomočnikom.

Zgodila se je sicer izprememba v osebni komisariji; in sedanji se pogaja o rešitvi hrvaške krize že mesece, sam ali s pomočjo mažarskega ministrskega predsednika, z vsemi hrvaškimi strankami, izvzešči s pravo stranko prava. Ta pogajanja se vlečejo tako na dolgo in se vodijo na tak način, da se jih mora označiti za nič drugega kot

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušceki, poslovenil dr. Leopold Léonard.

(Dalje.)

Gospodar je očitno pobledel, kajti slučajno je zvedel za sinovo agitacijo in o razdajanju te knjižice. Nekaj trenutkov je molčal, potem je pa rekel s tišjim glasom:

»So samo neutemeljena sumničenja, toda da bi hudobni ljudje tega ne izrabili, upam, da boste zase obdržali to govoričenje.«

»No, gospod Revski, jaz sem vendar vaš prijatelj in oprostim mlademu samo radi vas, zdaj pa pojdemo.«

»Česa želi arhitekt?« je vprašal ravnodušno, ker mu je glavo napolnila sinova nevarnost.

»Za sto rubljev vam pusti cerkev še en mesec odprto.«

»Dam petdeset . . . mi je vse eno, naj zapre.«

»No, počakajte trenutek, pojdem sam prvi in ga vprašam,« je rekel glavar.

Ko je čez nekaj trenutkov Revski stopil v sobo, mu je glavar namignil, da arhitekt ni zadovoljen s to vsoto.

Revski se je zamislil. Ako jim tudi da sto rubljev, čez nekaj dni pride iz gubernije kdo drug in zapre cerkev; saj je vendar glavar vzel od župnika in od njega, pa ni storil ničesar . . .

Obrnil se je z veliko vljudnostjo k arhitektu in rekel:

»Z ozirom na številne župljane in na prošnje gospoda župnika sem se lotil popravila cerkve, toda ako se to protivi vladini volji, se podajem odredbam vlade.«

»Hm . . . hm . . . gospod Revski, vi niste goreč katoličan, torej ne morete zahtevati, da bi pravoslavni bil boljši od vas,« je rekel arhitekt z bridkostjo, ker so ga prevarale nade, »kako pa boste živeli brez cerkve?«

»Imamo kapelico v Nametih, kjer je župnik zavezan opravljati službo božjo . . . mora nam zadostovati, dokler ne bo popravljena cerkev.«

»Ha, če je tako, imate prav, gospod Revski,« je vzdihnil arhitekt, kateremu je bilo žal petdeset rubljev, toda bilo ga je tudi sram, da bi se sedaj zadovoljil s to vsoto.

Preden sta se še gosta odpeljala, je vspelo Revskemu obvestiti župnika, da nameravajo zapreti cerkev in kako je obravnaval z arhitektom, obenem pa tudi, zakaj je odrekel zahtevano podkupnino.

Župnik je bil istih misli, kakor Revski ter tudi ni maral arhitektu povrniti stroškov in cerkev je bila zaprta in zapečatena.

Popova radost nad takim izidom prošenj za popravilo cerkve je bila velika kot njegov ponos, ker je izključno sebi pripisoval zaslug, da je katoliška cerkev bila zaprta.

Toda ostal je še križ.

Kolikorkrat je pop z verande svoje hiše pogledal proti Pogonji, vedno ga je zbolel v oči velik hrastov katoliški križ, ki se je, kot se je popu zdelo, norčeval iz pravoslavne cerkve in pričal o sili upornikov.

Po pogovoru s Krestnikovim in premeščenju načelnika deželne straže se je naučil potrpežljivosti in previdnega obnašanja pred upravno oblastjo.

In ni mu odšla nagrada.

Približala se je jesen. Nebo je bilo kakor da bi po njem razgrnil platno za belenje, tu je bilo jasnejše, tam zopet temnejše, vse pa hladno, obrito z vodo, skozi katero so prodirali blede odsevi solnčnih žarkov. Na poljih prazno in otožno, strnišča so izgubila svojo zlato barvo in postala so pepelnata, siva, zapuščena. Tuintam je strčalo utrjeno krompirjevo steblo ali se je črnila sveže razorana njiva. Vrane so s kvakanjem preletavale z razorane njive na prazno strnišče ali

otresale suho listje na polju stoječih hrust.

Takega otožnega in oblačnega jutra je zasljal pop trobento, vojaško znamenje, a ko je stopil na verando, je zagledal oddelek vojakov, ki so obdajali celo vas. Prvi trenutek je menil, da preganjajo upornike, ki so se zopet odpravljali na božjo pot v Ležajsk. Kmalu je pa opazil kakšnih dvajset vojakov s sekirami in žagami, ki so šli pod cerkev proti Červonki, kjer je stal križ.

Srce mu je pričelo utripati rado-
ste! Slednjič je prišel zadnji trenutek tega križa in občutil je spoštovanje do okrajnega glavarja, ki brez ropota, krika, nemira uničuje dokaze agitacije.

Zadovoljno je gledal, kako delajo vojaki, ki so žagali in sekali križ in pri tem niti ni opazil, da je njegova hčerka splezala na klop in tudi gledala v isto smer.

»Ate!« je naglo zaklicala, »ti razbojniki sekajo križ, na katerem je umrl naš Izveličar . . . ali vidite?«

»Lubočka, to je katoliški križ . . . sekajo po mojem povelju,« se je hvalil pred deklico.

Pogledala je nanj začudeno, skoraj prestrašeno in zašepetala:

»Oj, ate, Bog vas bo kaznoval za ta križ.«

navadno igro z najvišjimi krogi monarhije in hrvaškimi strankami, ki so se spustile v ta pogajanja.

Vse, kar bi se imelo pred vsem storiti za rešitev hrvatske krize, bi se moglo izvršiti v par dneh, in to je: razveljavljanje protipostavnega zakona glede železniške pragmatike, objavljanje nekaterih že davno sankcioniranih zakonov, kakor tudi sploh izpolnjevanje zakonov od strani ogrsko-hrvaške vlade in njenih organov v Hrvatski in Slavoniji; v prvi vrsti odpravo komisarijata ter razpis svobodnih volitev. In potem pa naj bi nadalje odločevala volja zakonitega zastopstva Hrvatske in Slavonije v družbi za to poklicanih faktorjev.

Kakor so se stvari v Hrvatski in Slavoniji razvijale in se še vedno razvijajo, so znatno škodovali interesom monarhije na zunaj in na znotraj, zlasti pa v plemensko sorodnih deželah v Bosni in Hercegovini, Dalmaciji in Istri, kjer pa žal ni mnogo boljše kot v njihovih materinskih deželah.

Bosna in Hercegovina ste takozvano ustavo dobili šele po 30 letih okupacije od strani monarhije, in sicer pod pritiskom razmer v Carigradu, kjer so takrat proglasili ustavo. In kaka je ta bosansko-hercegovska ustava? Od koliko vlad in korporacij je volja tamkajšnjega ljudskega zastopstva odvisna, pod koliko kavelov je ta volja postavljena? Kako dolgo je tamkajšnji sabor v štirih do petih letih svojega obstoja zboroval? Splošno vzeto: tudi v Bosni in Hercegovini se vlada absolutistično.

V Dalmaciji že dolgo ne zboruje deželni zbor. Tudi tu se vlada absolutistično, da, še slabše, upeljan je tudi policijski režim brez primere, kakor je včeraj tovariš Biankini pojasnil. Napram gotovim pojavom, ki so nastali edino in samo zaradi sovražnega postopanja od strani vlad proti hrvaškemu narodu, bodisi v kateremkoli delu njegove hrvaške domovine, zlasti pa v materinski deželi, so ukrenili vse mogoče policijske odredbe in se iščejo vsak dan nove; hoče se celo — smešno, gospodje — uniformirati učence srednjih šol. Noče se poseči k viru nezadovoljnosti, k nepravilnostim, ki se prizadevajo hrvaškemu narodu od dne do dne, leta in desetletja dolgo. Tega se noče in noče se osvoboditi prebivalstva skupne kraljevine Hrvaške izpod varuštva in jarma drugih narodov. Bodite gospodje od vlade prepričani, da se zadovoljnost prebivalstva ne da kupiti z milijoni, o katerih se tako pogosto govori — v resnici se itak ne pošilja v Dalmacijo, kajti o tem se samo govori. Ne, to zadovoljnost se more doseči samo z izpolnjenjem upravičenih želja vsega hrvaškega naroda. (Priljevanje.) (Dalje prih.)

Državni zbor.

Dunaj, dne 18. novembra 1913.

Danes opoldne je sklical ministrski predsednik zastopnike večjih strank, izvzemši socialne demokrate, na posvet. Rusini so šele danes točno zvedeli, kaj so jim Poljaki voljni dati. Ne upajo se pa sami rešiti tega važnega vprašanja, nego pravijo, da se morajo sniti njihovi deželnozborni poslanci in skleniti, kako in kaj. Zato pa seveda ne morejo opustiti svoje zavlačevalne taktike, ki ji nekateri pravijo obstrukcija, in vsled tega so izrazili željo, naj se

»Neumnica!« je zaklical razburjen, »Zveličar je umrl na našem križu, ta je pa malikovalski.«

»Pa je vendar križ,« je bleknul otrok, »in tako velik, tako lep!«

Hotel ji je odgovoriti, kar je naglo pridrl na dvorišče nekaj starejših žensk, blede, z žarečimi očmi, z razmršenimi lasmi in začele so kričati z raznimi glasovi:

»Naj te zadavi! . . . zemlja naj te požre! . . . Naj bi prepadel ti, tvoja žena, tvoji otroci! . . . tvoja hči naj nikdar ne najde miru! . . . Ako bo lačna, naj ji nikdo ne da kruha! . . . ako žejna, naj ji nikdo ne da vode! . . . naga naj se trese in umrje nepokopana! . . .«

Otrok je najprej gledal prestrašen, potem pa silno zaplakal in padel na tla.

Pop se je jezen, besen ozrl, kakor bi iskal pomoči, toda dvorišče je bilo prazno, vzel je otroka v naročje in šel v hišo ter treščil vrata za sabo.

In dolgo so se se razlegale kletve, preklinjanja in zlovražbe razburjenih in v očigled vojaškemu oddelku divjih žensk.

Ko se je slednjič pomirilo, je stopil pop ves blede na verando, toda ni si upal pogledati na veliki ogenj, zanežen s križem, na vojake, ki so pekli ukradeni krompir, ampak je tekel v

javne državnozbornske seje prekinejo do prihodnjega torka. V četrtek bodo imeli v Lovu posvet in reč se bo pojasnila.

Naš klub je zastopal dr. Korošec, ki je odločno zagovarjal, naj se Rusinom ustreže. Izjavil je, da dobro ve, kaj je obstrukcija, ki ima namen državnozborniško delo ustaviti, in da je zato tudi prepričan, da Rusini s svojim krotkim nastopom tega ne namestavajo. Vse slovanske stranke so temu pritrdile. Sklenilo se je potemtakem, da bo jutri še kratka seja, prihodnji torek pa glasovanje. Nemški Nationalverband in krščanski socialci so sicer protestirali, toda brez uspeha. Izgubili so vodstvo iz rok. Zaletelasta politika, ki se ob vsaki priliki javno zaprimega, se je pri Nationalverbandu že velikrat maščevala. Topot zopet!

Skaretova interpelacija.

V petek so socialni demokrate med svojimi tovariši nabrali petnajst podpisov in vložili na ministrskega predsednika interpelacijo, ki ga vprašuje, kaj je z garancijo kranjske dežele za Ljudsko posojilnico. Prvi je podpisal strankin tajnik nemške socialne demokracije, nižjeavstrijski, na Dunaju bivajoči poslanec Skaret. Iz nje zvevmo, da so uredniku »Zarje« zagrozili pri vladi, da bo list konfisciran, če bo kaj pisal o denarnih zavodih. Kakor je znano, so naši slovenski socialni demokrate del nemške socialne demokracije in tako si moremo razlagati, zakaj se vtika Skaret v kranjske razmere. Podatki v interpelaciji sicer niso točni in so v bistvenih rečeh v nasprotju z resnico, vendar pa moramo priznavati, da je ton te interpelacije mnogo dostojnejši, nego smo ga vajeni iz naših liberalnih listov. Na tisoče imamo že interpelacij, ki zastojajo čakajo odgovora. V tem slučaju si ga želimo, a bojimo se zares, da ne bo tudi ta interpelacija ostala pozabljen kosček papirja. Mi se ne bomo kregali ne s Skaretom, ne z nikomur drugim, samo to vprašujemo, koga bo bolj sram, ali naše liberalce, ki bi po socialnih demokratih radi vpriporili novo hujškarijo proti našim denarnim zavodom, katere se sami ne upajo, ali socialne demokrate, ki tako klaverno hlapčujejo liberalni buržvaziji. Kapitalistični priganjači za vloge liberalnim zavodom ni za socialne demokrate posebno častna služba. Polajševalno je zanje samo to, da jo opravljajo na vso moč slabo. Sodrugi, po ti poti ne bo nič zaslužka, pa tudi niti najmanjšega uspeha!

Bosanske železnice.

V današnji seji je predložila vlada parlamentu načrt zakona o bosanskih železnicah. Dodala je obširno utemeljitev, iz katere je razvidno, da so bili zanj merodajni v prvi vrsti vojaški oziri in potem šele gospodarski. Predlogo je sprejela, kakor to zahtevajo zakoni o upravi Bosne in Hercegovine, po dolgotrajnih pogajanjih že prej večina bosanskega sabora, obstoječa iz katolikov, muslimanov in zmernih Srbov. V soboto je bil načrt predložen ogrskemu parlamentu, danes avstrijskemu. Šele, ko oba parlamenta pritrdita načrtu, more postati zakon.

O bosanskih železnicah moremo govoriti šele po okupaciji l. 1878., ker je bil na progi Doberlin—Banjaluka, zgrajeni l. 1872., že l. 1875. promet zopet ustavljen. Po okupaciji pa je bilo v Bosni zgrajenih 915 km železnic, zadnja do srbske meje l. 1906., takozvana vzhodna železnica, ki je zgrajena jako

hlev, in ko je našel voznika, je zaklical kot v vročici:

»Kolikor konj teče, pelji se v mesto po zdravnik! . . . Ljubočka je zbolela . . . pojdi, pojdi!« in sam je pomagal zapreči konje.

Zdravnik je ocenil bolezen kot živčni napad, a kot vzrok je navedel oče, da se je naglo prestrašila.

Čez nekaj dni je vstal otrok iz postelje, bil je blede, često zamišljen, a na očeta je gledal z nepritajenim strahom in je nemirno opazoval njegove kretnje.

Ko se je pop pomiril radi otroka, je vsakokrat, kadar je stopil na verando, z zadovoljnostjo pogledal proti oni strani, kjer je stal križ, kadar se je pa ozrl na vas, se je pomračil, kajti število župljanov, ki so zahajali v njegovo cerkev, je kljub temu, da so zaprli katoliško cerkev, postalo še manjše, a tudi ni mogel brez jeze in bridkosti pozabiti kletve, s katerimi so njega in njegovo hčer obsule kmečke ženske.

Kmetje še niso občutili njegove silne roke, otrok ne prinašajo h krstu in zakonov ne sklepajo v njegovi cerkvi, gotovo se pa tudi norčujejo iz njegovih groženj, katere je glasno izrekel Šelogovica, ker živita brez cerkvene blagoslova.

drzno, in vodi skozi romantične pokrajine, je pa predvsem vojaške važnosti. Ako pregledamo bosansko železnico omrežje iz Sarajeva, vidimo eno glavno progoproto severu (Sarajevo—Bos. Brod) s postranskimi črtami (Doboj—Tuzla, Lašva—Jajce), proti zapadu eno krajšo zvezo do luke, ki je manjše važnosti, (Sarajevo—Metković), daljšo pa do važnejše luke (Sarajevo—Metković—Gruž) in eno zvezo proti vzhodu (Sarajevo—Vardište), ki pa za sedaj nima večjega gospodarskega pomena. Druga progao od severa sega od Doberlina samo do Banjaluke in ji manjka zveza z ostalimi bosanskimi železnicami, bolj pa še zveza s Splitom, Najrodovitnejši kraji, kakor Posavina in okolica Bihaća, so pa še sploh brez železniških zvez.

Ker je pa večina teh železnic, izvzemši železnico Doberlin—Banjaluka, ozkotirna, mora dalekosežen železniški program vpoštevati tudi normaliziranje najvažnejših prog z ozirom na vojaške in gospodarske potrebe. V zmislu vojaških zahtev naj postane zvezi od severa (Broda—Sarajeva in Banjaluka—Mostar) normalnotirni, pridrži se pa naj obenem ozki tir iz prometnih ozirov. Ker se zgradite tudi progi Doboj—Šamac in Doboj—Brčka, se odpro na dveh važnih točkah vrata ogrskemu uvozu. Poleg dveh prog v severno—južni smeri se ima ustvariti s progjo Aržano—Bugojno tudi zveza z glavno dalmatinsko luko, s Splitom. Lokalnega pomena pa bo progja Bihać—Novi, ki jo zgradi Bosna na svoje stroške.

Zgradba teh prog bo stala 267 milijonov kron. Od teh bi prispevala Bosna sama 70 milijonov, Avstrija in Ogrska pa ostanek po kvotnem razmerju, Ogrska torej 35% (70 milijonov), Avstrija pa 65% (130 milijonov). Obe državni polovici bi prispevali po predloženem načrtu skozi 60 let letno približno 10 milijonov kron.

Tajiti se ne da, da je predloga važna ne samo za Bosno, ampak tudi za monarhijo. Monarhija si je z aneksijo pridobila do Bosne pravic, ima pa do nje tudi dolžnosti. Z nameravanimi programi se doseže tudi za Avstrijo veljavna zveza s Splitom, ki postane še večjega pomena tudi za srbski izvoz, ko se podaljša vzhodna železnica do glavne srbske proge.

Prigovarjati se pa da predlogi, da so uspehi ogrske polovice kljub manjšemu prispevku primeroma preveliki zlasti ker ni doseženo normaliziranje proge Dol. Vakuf—Lašva, ki je za promet Sarajeva s Splitom neobhodno potrebno in bi stalo samo nadaljnjih 20 milijonov. Tudi ni sedanji kritični čas z ozirom na draginjo denarja ugoden za nove zgradbe. To priznava tudi vlada sama, ki se pa sklicuje na to, da je izvršitev bosanskih železnic iz strateških razlogov neodložljiva zadeva.

Lokalne železnice.

Železniški minister je predložil načrt o bosanskih železnicah s kratkim ekspozijem, v katerem se je skliceval na dodano obširno motivno poročilo. Njegovih besed ni sprejela nobena stranka s prijaznim obrazom, ampak iz več ali manj ljubeznjivih medklincev je zvenela splošna zahteva, naj vlada predloži tudi predlogo o lokalnih železnicah, ki je bila že dvakrat v zbornici, pa še nikdar ne rešena. Minister je izjavil, da bo vlada kmalu predložila tudi to predlogo, da pa je njena rešitev odvisna od tega, ako zbornica dovoli tudi nove davke, ki jih vlada predloži. Novica poslancem ni bila prijetna in zdi se, da so zaželejene lokalne železnice še daleč, daleč!

Nujni predlog poslanca Jarca.

Za pogorelce na Brodu (občina Šmihel-Stopiče) je vložil poslanec Jarc nujni predlog, naj da vlada škodo brž ceniti in dovoli pogorelcem hitro in izdatno podporo.

Delegacije.

Danes dne 18. t. m. so se zbrali delegatje avstrijskega parlamenta, da se konstituirajo. Predsednikom je izbran Poljak dr. Leo. Pravzaprav bi pripadalo to mesto letos Čehom. Toda vsled delovanja dr. Kramarja so Čehi prepustili mesto Poljakom. Hudobni jeziki pravijo, da je dr. Kramar vsled tega našel v svojem srcu ljubezen do Poljakov, ker sam ne bi mogel postati predsednik, ampak zastopnik najmočnejše češke stranke, agrarec. Čehom je dr. Kramar argumentiral, da ne morejo prevzeti predsedniškega mesta, ker morajo vsled zunanje politike biti v odločni opoziciji. Zastopniki Jugoslovani so pri posvetovanju slovanskih delegatov konstatirali, da letos pripada mesto Čehom, ako pa je prepustijo prostovoljno Poljakom ali komurkoli, je to njihova domača zadeva. Za zapisničarja avstrijske delegacije je izvoljen tudi dr. Korošec.

Jugoslovanski delegati so v odsekih tako-le zastopani: zunanji odsek: dr. Šusteršič, dr. Laginja; vojni odsek: dr. Korošec, dr. Laginja; bosanski odsek: dr. Korošec, dr. Laginja; finančni odsek: dr. Korošec. V finančnem odseku je za predsednika izbran dr. Korošec.

Bolj kakor avstrijska delegacija stoji letos v ospredju pozornosti ogrska delegacija, kjer se pričakuje od opozicije glasnih nastopov. V avstrijskem parlamentu samem absorbirajo vso pozornost rusinsko-poljska pogajanja.

Skupen proračun

za prvo polovico l. 1914. izkazuje redne potrebsčine 290.054.856 kron. Ker znaša pokritje 5.441.264 kron in prebitke carine 97.251.714 kron, morata Avstrija in Ogrska pokriti 194.038.878 kron. Od te vsote odpade na našo državno polovico 123.408.726 kron. Vojna uprava je z ozirom na balkansko vojsko in glede na resen političen položaj, kakor v svojem poročilu izjava, morala delno povisati mirovno stanje in v razne vojne name-ne več izdati. Vojno ministrstvo za te stvari 316.678.000 kron, od katerih odpade na Avstrijo 201.400.000 kron, na Ogrsko pa ostanek. Za vojno mornarico se je izdalo l. 1912. 8.616.000 kron, za l. 1913. pa 31.824.640 kron.

Z juga.

Čudna izjava kralja Nikole črnogorskega glede laško-slovanskega nasprotstva v Primorju. Cetinje, 17. t. m. Kralj Nikola črnogorski je v intervjuu z dopisnikom »Piccola« Leonardom Azzarita, vprašan, kaj sodi glede sporov med Lahi in Slovani v Dalmaciji, Istri in Trstu, ki morebiti neugodno vplivajo na simpatije, ki jih goji srbski narod do Italijanov, jako značilno odgovoril:

»Jaz sem prepričan, da bodo ti spori, ker niso naravni (?), prenehali in da vsled tega ne morejo imeti vpliva na razmerje med laškim in jugoslovanskim narodom, dvema plemenoma, ki sta določena zato, da se sporazumeta.«

Kralj Nikola pač ne pozna dobro razmer v avstrijskem Primorju, da jih tako omalovažuje, izvzemši, če niso te njegove besede le vladna fraza brez realnega pomena. Če pa imajo res tisti pomen, ki ga izražajo, potem ne vemo, kako si kralj Nikolaj sporazum med Lahi in Jugoslovani predstavlja.

Predpriprave za srbsko-turška mirovna pogajanja. Srbski delegat Pavlović se je dne 18. t. m. popoldne posvetoval s turškim notranjim ministrom Talaat bejem in Rešid bejem. Pavloviću srbska vlada še ni oficijelno naročila pričeti se pogajati.

Smeri rumunske zunanje politike. V »Universulu« razpravlja neki rumunski diplomat o zunanjem položaju in izjava, da so se izjalovili poizkusi, da bi bila Rumunija trojnemu sporazumu pristopila. Avstro-Ogrska je Rumunijo prej in ob zadnjih velikih dogodkih podpirala. Z Bulgarijo hoče Rumunija živeti v dobrih razmerah. Rumunija ne pristopi taki balkanski zvezi, ki bi bila naperjena proti Turčiji in tudi ne, če bi bila proti Bulgariji naperjena. Zveze z Grško in s Srbijo so bile in so dobre in Rumunija tega razmerja tudi ne bo izpremenila. Vse, kar se je trdilo o tajnih dogovorih, je izmišljeno. Neupravičeno se je pripisovala prevelika važnost potovanju Take Jonescu. (Nemška diplomacija je izjavila, da je bilo njegovo potovanje velike politične važnosti.)

Francosko vojaško misijo je 18. t. m. grški kralj nadvse ljubeznjivo sprejel.

Grške šole v Bitolju. Srbska vlada je dovolila, da se v Bitolju smejo otvoriti grške šole, če se bo srbsčina obilgato poučevala.

Bulgarija še ne obnovi diplomatskih zvez z Grško in Srbijo. Neki ugledni bulgarski politik izjavlja, da ker postopata Grška in Srbija še sovražno proti Bulgarom v svojem ozemlju, zavzema Bulgarija rezervirano stališče nasproti neki vlesili, ki želi, da se obnove normalne diplomatske zveze s Srbijo in Grško.

Izpolnitev grškega vojnega brodovja. Angleški pomorski častniki so, kakor listi poročajo, predlagali, da naj zgradi Grška tri dreadnoughte in dve oklopnici; novi kotli naj se nabavijo starim oklopnim križaricam in naj zgrade 25 torpednih rušilcev. Grki naj nabavijo 20 hidroplanov, 6 potapljaških čolnov in več topničark ter naj zgrade arsenal.

Srbske železnice. Ravnateljstvo srbskih državnih železnic je ravnokar sklenilo svoje račune za l. 1912. Dohodki so bili za taisto leto proračunani na 19.396.140 dinarjev. Od napovedbe mobilizacije t. j. od časa, ko se začne na železnicah največji jesenski promet, so železnice ustavile vsak zasebni promet in so neprestano prevažale samo vojake in vojne potrebsčine — brezplačno seveda. Kljub temu so pa lanskí dohodki dosegli 18.878.785 dinarjev, torej samo pol milijona manj, nego je bilo proračunano. Čisti dohodek znaša 7.440.540 dinarjev. Skupno premoženje

državnih železnic je znašalo 222.065.152 dinarjev; rezervni zakladi 647.246 dinarjev; rezervni zaklad 2.018.982 dinarjev. Srbija pripravlja dalekosežne načrte za nove železniške proge, ki ne bodo pomembne samo zanjo, marveč bodo na najkrajši in najboljši način vezale zapadno in vzhodno Evropo. V kratkem se odda zgradba prog: Belgrad—Sabac; Požarevac—Vel. Gradište—Prahovo in Kragujevac—Kruševac. — Na intervencijo Srbije je grška vlada prisilila društvo Vzhodnih železnic, da vrne Srbiji 239 srbskih vagonov, ki jih je lani začetkom vojne samovoljno pridržalo. Grška vlada je dalje pritiskala na isto društvo, da uvede direktni blagovni in potniški promet na progi Skoplje—Solun in odpravi maksimalne tarife.

Dnevne novice.

— **Kako je Slovenska Ljudska Stranka zrastle ali razrešena skrivnost.** »Slov. Narod« in graška »Tagespost« rešujeta vprašanje, na kak način je Slov. Ljudska Stranka zrastle in odkod črpa svojo silo. Oba lista sta prišla do sledečega zaključka: »Odgovor je lahek in rešitev uganjke je presenetljivo enostavno. Slovenska Ljudska Stranka je vzrastle in postala močna z obrekovanjem in natolcevanjem na zgoraj in na spodaj. »Zdaj smo torej na jasnem, zakaj je ta stranka prišla na vrh. 40.000 članov izobraževalnih društev, 600 gospodarskih zadrug, 5000 telovadcev, kmečke zveze, Slomškova zveza, akademična društva, politično in drugo raznovrstno delo, vse to ni nič, nima nobenega pomena, to ni nobena sila. Naprej se pride samo z obrekovanjem in natolcevanjem. Tega navodila se je pa liberalna stranka tudi vedno držala, kako torej te čudne posledice, da je povsod propadla in ne more nikamor naprej, četudi obrekuje že blizu 20 let na zgoraj in na spodaj?

— **»Vse, kar dostojno misli, se prišteva ponosno nasprotnikom S. L. S.«** Včerajšnji »Narod in graška »Tagespost« pišeta: Kar danes še dostojno in pošteno misli v deželi, to se prišteva ponosno nasprotnikom S. L. S. — Najbolj jasno se kaže to dostojno mišljenje nasprotnikov S. L. S. v »Slovenskem Domu«, kamor pišejo najbolj inteligentni liberalci na deželi. »Slovenski Dom« prinaša v zadnji številki izpod peresa »dostojno mislečih« nasprotnikov sledeče svinjarije: »pitani in objestni farji — meseni in mesnati gospodje z blagoslovom — blagoslovljeni mesenjaki, ki se pote le ob uživanju mesenih naslad — zašmirani in zafajfrštrani kaplan — spoštiti jazbeci — spasen kmetijski fajmošter — faliran oficir po božji in Bonaventurovi milosti — prešesten rimski dohtarček — skopi fajmoštrčki — zaljubljeni kaplančki čiški osel skisane pameti — Lampetova električka bo posvetila v puhle buče Marijinih družbarjev in družbaric.« — Jako krasna in dostojna je tudi sledeča povest »Slovenskega Doma«: »Neki dalmatinski fajmošter je oskrboval božjopotno cerkev sv. Petke, pomočnice proti zaprtiji. Ljudje so bili izgubili vero v pomoč sv. Petke in fajmošter ni nič več zaslužil. Tedaj je mož priredil veliko slavnost, zbobnal ljudi iz vse okolice in jim z navdušenimi besedami pripovedoval, kolikokrat in kako hitro je sv. Petka že pomagala. Naposled jim je povedal, da je prišel »jeden Kranjčan«, ki je bil tri tedne tako zaprt, da mu ni mogel pomagati noben zdravnik in prosil sv. Petko pomoči. In glejte, je vzkliknil fajmošter, kako je bilo pomagano obupanemu Kranjcu — ter je razgrnil pred zbranimi verniki velike spodnje hlače, na katerih je bil prepričevalen dokaz, kako izdatno je sv. Petka pomagala obupanemu Kranjcu.« — Taki hlevarji in svinjarji so v očeh liberalne inteligence dostojni misleci, ki se ponosno »prištevajo nasprotnikom S. L. S.«

— **Liberalni kandidat prof. Škerlj.** V nedeljo po maši se nam je predstavil v Mirni peči liberalni kandidat prof. Škerlj. Značilno je to, da v vsej Mirni peči ni mogel dobiti za to potrebnega prostora, zato je imel shod kar na cesti. Govoril je razne neumnosti: O »zapravljenih milijonih, o »novih davkih«, potem, da je bil na Štajerskem nek kmet 5 let po nedolžnem zaprt, ker je baje snedel svojo hčer, in to vse radi tega, ker ima Ljudska Stranka premoč v Ljubljani in nastavlja nemške sodnike. Liberalci pa ni hotel biti, ampak samo neodvisen kmet. Uboga liberalna stranka, celo njeni pristaši se je bojijo; se vidi, da gre pri njej vse h koncu. Pobožen je pa zelo, kar pridigovati je hotel, priporočal je vero; eden izmed kmetov ga je prav dobro zavrnil: vero in upanje imamo še, samo ljubezni ni več, odkar liberalci strašijo po deželi. Take hinavščine pač ni, kakor je pri liberalcih: če

pride na kmete, bi najraje kar z molitvijo otvoril in pa končal shod. No pa ljudje so na jasnem, saj je imel za predhodnika nekega liberalnega učitelja Kosa. Ta človek je v pokoju, — ne vemo, ali po milosti ali nemilosti deželnega šolskega sveta — sedaj leta po fari in prenaša brošure o »Vodiški Johanci«; povsod ga je dosti, samo v cerkvi ga ni nikoli. Od črnih kosov se samo v tem razlikuje, da je rujav, in pa da nikdar ne poje, ampak samo nekoliko zacvili, kadar so volitve, potem pa zopet obmolči, po pameti jim je pa enak. Ker so ljudje videli liberalnega kandidata v družbi s tem človekom, so rekli: v kakoršni družbi hodiš, tak si tudi sam, in so šli. Shod je bil precej klavrn.

— **Shod S. L. S. v Mirni peči.** V nedeljo se bodo v Mirni peči predstavili naši kandidati. Možeje pridite, da jim bote izrazili svoje želje. — Na liberalne čenčarije bo pa najboljši odgovor ta, da bomo oddali glasove našim kandidatom.

— **Umrl je danes v Kamniku knezoškofijski svetnik, župnik v pokoju č. gosp. Martin Poč.** — Pogreb bo v petek ob 9. uri dopoldne. Svetila mu večna luč!

— **Volitve v obrtno sodišče** se bodo vršile prihodnjo nedeljo v osmih oddelkih, in sicer bodo volišča v Ljubljani, v Mostah, na Glincah, v št. Vidu, v Preski, v Stranski vasi, na Studencu in pri Dev. Mar. v Polju. Glasovnice morajo oddati delavci osebno. **Prosimo somišljenike, naj store vse, da zmagaajo kandidati krščanskosocialnega delavstva!**

— **Z Bleda.** Ogenj je v noči od 17. na 18. t. m. izbruhnil v hiši Franca Marolta, posestnika in klavca na Polju pri Bledu. Vzrok požara ni znan. Zgorela je vsa nova hiša z vsemi pritliklinami. Ogenj se je baje začel v skednju. Posestnik je bil za vse zavarovan. — Pred kratkem se je nastanil na Bledu nov jermenar; oko pravice je našlo pri njem konjske vajete in uzde in jih izročilo pravemu gospodarju, ki so mu bile ukradene pred nekaj dnevi. V istem času je imel isti jermenar tudi opravke s prašiči in teleti pri vulgo Španu v vasi Zasip, pa so ga psi prepodili in je pri tej priložnosti menda izgubil klobuk, kateri je bil vzrok, da ga je orožništvo zasledilo. — Vodovodne cevi so položene dozdaž že od Gorij do Malnerjevega hotela ob jezeru.

— **»Svobodna misel« razpuščena.** Iz Prage poročajo: Vlada je društvo »Volna Myšlenka« (»Svobodna Misel«), ki je izdajala tudi znani slovenski enakoimenski list, razpustila, ker je dosledno preziralo društveni in shodni zakon in zaplenila društveno blagajno s 50.000 kronami. Svobodomisleci so seveda zelo razburjeni, ker jim vlada noče priznati privilegija, da bi smeli zborovati in se shajati proti postavi. Češki socialni demokrati bodo vložili tozadevno interpelacijo na ministra notranjih zadev.

— **Pozor pred židovskimi sleparji.** Neka budimpeštanska židovska trdka Adolf Deutsch vsiljuje po naših krajih prodajanje svojega čevljarskega blaga potom nekakih kuponov. Kdor prodaja gotovo število teh kuponov, dobi par čevljev, ki pa so navadno dvomljive vrednosti. Svarimo občinstvo pred takim nakupovanjem (nemški Schneeballsystem), ker je prepovedano in je blago, ki se ga dobi, kot navadno, vedno ničvredno. Čemu tudi podpirati tuje židovske trdke, ko je domačih solidnih dovolj?

— **Z razredno loterijo** je finančni minister tako zadovoljen, da namerava ob drugi loteriji marca 1914 izdati 20.000 srečk več kolikor so jih ob sedanjih prvi razredni loteriji (100.000) izdali.

— **Slovenka umrla v Ameriki.** Dne 29. oktobra je umrla v Newarku, N. J., 68letna Marija Košir, doma iz vasi Ohanica pri Borovnici na Kranjskem. V Ameriki je bivala približno sedem let.

— **Z mednarodne telovadne tekme v Parizu.** Na mednarodni telovadni tekmi v Parizu so dosegli Slovenci 78% vseh točk ter so zato dobili drugo nagrado, krasno vazo, darovano od »Union Gymnastique Française«. Tekmovanje je bilo zelo naporno, zlasti na bradlji in na krogih. Eden izmed Slovencev, Alojzij Pogačnik iz Ljubljane, se je pri tekmovanju ponesrečil, vsled česar so ga morali nadomestiti v slovenski telovadni vrsti s pripravljenim rezervnim telovadcem. Čehi so dosegli 804 točke, Francozi 778, Italijani 772, Belgijci 723, Slovenci 706 in končno Luksemburžani 668 od 840 sploh mogočih točk. Diferenca med Belgijci in Slovenci znaša samo 17 točk; Luksemburžane so Slovenci že tretjič prekosili z diferenco 38 točk. Tekmi je prisostvoval tudi predsednik republike Poincaré, ki je sprejel v krogu državnih ministrov med drugimi tudi slovenske telovadce. Ob koncu prireditve so pri defiliranju nosili pred slovenskimi telovadci staro zastavo ljubljanskega »Sokola«, godba je intonirala »Naprej zastava slave« in slovenski telovadci so aklamirali predsednik z »Živio« in »Nazdar«-klici.

— **Samoumor.** 52letni posestnik Vid Peškur v Mirni, občina Trebelno, se je 15. t. m. v svoji spalni sobi obesil. Vzrok samoumora ni znan. Peškur zapušča ženo in šest otrok.

— **Nesrečno žganje.** Med Podkorenem in Retečami, v grmičevju poleg apnenice, oddaljenem kakih 50 korakov od deželne ceste, so našli truplo laškega zidarja Giuseppa Delamea. Ležal je vznak, poleg pa je bila prazna steklenica za pivo, v kateri je imel najbrže žganje. Kakor se je dognalo, je bil Delamea strasten žganjepivec, najljubša pijača mu je bil čist špirit, kateri ga je tudi ugonobil. Truplo je ležalo kakih šest dni na istem prostoru. Delamea je najbrže hotel iti v bližnjo prazno delavsko koč, do katere pa vsled prevelike pijanosti ni mogel priti. Obležal je in umrl. Truplo so prepekljali v mrtvašnico v Podkoren.

— **Nevarno so pretepli fantje Petra Benedičiča iz Črnega groba pri Škofji Loki.** Benedičiča so danes pripeljali v Ljubljano, ima ubito lobanjo in je tudi sicer težko poškodovan.

Štajerske novice.

— **Š Odstopil je načelnik nemškega »Volksratha« za Spodnje Štajersko dr. Gustav Delpin.** Namestu njega je postal načelnik dr. Ambrositsch iz Celja.

— **Š Smrtna kosa.** Dne 18. t. m. je v Konjicah umrla prebлагodolna gospa Ana Šepic, roj. Janežič, soproga ravnatelja tamošnje posojilnice. Bila je Zalčanka. Znana kot velika dobrotelna cerkve in ubožčevov se je tudi v svoji oporoki teh bogato spominjala. Pogreb se vrši v četrtek ob 3. uri popoldne. Zapustila je veliko vsoto za dobrotelni zavod v Zalču in je naredila tudi bogato ustanovo za dijake. Naj v miru počiva!

— **Š Po štirih letih pojasnjen umor.** V Coetincih, okraj št. Lenart, je bil umorjen 14. marca 1909 viničar Ivan Bezjak. Sedaj šele je prišlo na dan, da so ga umorili hlapec Ivan Repolič, ki je sedaj pri posestniku Krenu v Plaču, okraj Maribor, bajtar Ivan Kolmanič in njegov sin Franc ter viničar Ivan Verlič. Umorili so ga, ker je vedel o njihovih tatvinah. Dne 13. marca 1909 so navedeni prišli z Bezjakom v hišo Kolmaniča, da bi pili ukradeni mošt. Okoli 11. ure ponoči je Bezjak odšel in sledili so mu tudi ostali. Verlič se je oborožil s kolecem in pobil Bezjaka na tla. Mladi Kolmanič pa je nezvestnega Bezjaka suval z nogami, medtem ko starejši Kolmanič in Ivan Repolič nista dejansko položila roke nanj, kakor trdi Repolič sam. Vse štiri so orožniki že aretirali in izročili sodišču.

— **Š Ženo in hčer zastrupil.** V Ljubnu je orožništvo v ponedeljek zvečer aretiralo tovarniškega delavca Jožefa Petrana, rojenega 1876 v ptujskem okraju, ki je na sumu, da je zastrupil svojo ženo in hčer. Zadnje štiri mesece je bil v službi pri alpski montanski družbi v Donavicu. Zadnje nedelje se je pripeljal na obisk k svoji ženi v Veliki Nedelji, od katere je živel ločeno. Šel je z njo in šestletno hčerko v gostilno ter naročil liter vina. Nenadoma se je mož odstranil, kupil vozni listek za brzovlak in se odpeljal v Ljubno, ne da bi se poslovil od žene in hčere. Na poti iz gostilne sta žena in hči začutili velike bolečine. Žena je kmalu nato umrla, hči pa se bori s smrtjo. Vsa znamenja kažejo, da je Petrena sam pasturpil ženo in hčer. Petrena je živel v Donavicu z neko vdovo v konkubinatu. Napram tej ženski, ki ima že šest otrok v starosti od 5 do 12 let, se je izdajal za neporočenega. Pripravil je že vse potrebno za poroko in se tudi pustil z vdovo cerkveno oklicati. Ko ga je pred tedni obiskala njegova žena v Donavicu, je rekel napram omenjeni vdovi, da je to njegova bivša gospodinja. Petrena taji, da bi zastrupil svojo ženo.

— **Š Orla je ustrelil.** Iz Slovenjgradca poročajo: Pri sv. Duhu na Urški gori so ustrelili orla, ki meri z razprostrtimi krili dva metra. Orel je odnesel s paše štiri tedne staro jagnje. Pastirica je klicala na pomoč in njen oče je ustrelil orla. Orla bodo nagacili.

Primorske vesti.

— **pStreljal petkrat na brata.** Težak Marcel Borzetti iz Kolonje pri Trstu je živel v razporu s svojim oženjenim bratom Jožefom, ki je tudi težak pri »Magazzini Generali«. Jožef je Marcela nekoč prijel za vrat, ker sta se zavojlo zaslužka nekaj sprla. Vsled tega je bil Jožef za 15 dni od dela odpuščen. Prišel je ponoči k bratu, naj mu da 20 ali 50 kron, češ, da je bil po njegovi krivdi suspendiran in da mora z ženo in tremi otročiči živeti. Marcel pa je mesto tega petkrat na brata ustrelil, ga dvakrat zadel in precej ranil, čeprav ne smrtno. Neprijaznega brata so odvedli v zapore.

— **p Za detektiva se je izdajal.** Snoči je prišel v hotel »All'Abbondanza« v Carduccijski ulici 44letni trgovec Edward Pegan, Tržačan, in je zahteval tamkaj, naj mu pokažejo knjigo v hotelu bivajočih gostov, češ da je detektiv. Ker so pa zahtevali od njega, naj se legitimira, je mož začel razsajati, da so končno poklicali stražnika, ki ga je aretirali. Na policiji je povedal Pegan, da se je zato izdajal za detektiva, da bi bil izvedel, ali ni prišel v hotel prenočevati nek zaljubljen parček.

— **p Nesreča na morju.** V S. Mauro, kjer se je ponesrečila Lloydova ladja »Marienbad«, je došlo več rešilnih ladij iz Trsta in bodo ladjo kmalu rešili. Blago se je že preložilo na parnik »Bel-lena«.

— **p Škodo,** ki jo je povzročil zadnji vihar na državnih solinah v Piranu, znaša 300.000 K.

— **p Umrl je v št. Mavru pri Gorici g. Marij Fonzar,** uradnik pri Montu.

— **p Iz Soče rešeno dekle.** Josipina Devetakova je krepko 19letno dekle, hči posestnika Devetaka v ulici sv. Andreja v Goriškem mestu. V soboto dopoldne okoli 9. ure je šla praat pod železni most čez Sočo, ki vodi v Furlanijo. Prala je, pri pranju pa jej je spodrsnilo in zajela jo je Soča, ki je tam kake tri metre globoka. Devetakova ni izgubila zavesti, marveč je pogumno plavala po reki ob strani kakih 50 metrov in obstala pri grmu, katerega se je oprijela. Tačas pa je prinesla voda za njo rjuho, katero je prej prala, in rjuha se jej je ovila okoli nog. Dekle je klicalo na pomoč. Pomoč je prišla. Neki saper je prihitel s čolnom na pomoč, ali tudi on ni mogel dati takoj potrebne pomoči, prišel je še drugi na pomoč, nakar so spravili Devetakovo na suho.

— **p Surovi rezervist.** V Trstu je rezervist Rajko Rusjan na ulici pričel klofutati neko žensko. Rusjan je napadel policaja, ki sta prihitela napadeni na pomoč in jima raztrgal obleko. Le s težavo sta stražnika Rusjana spravila na stražnico.

— **p Tihotapca so ujeli** ob meji na Kanalskem. Zaprli so radi tihotapstva Fran Lovršček iz Krstenice, A. Bajt iz Melinkov, Anton Markič, Jos. Peterneš, Anton Markič in Jos. Bardon iz Italije. Gre za veliko volov, ki so jih prepeljali iz Italije na Kanalsko. Tihotapcem je prišel na sled znani orožniški stražmešter Karol Pahor v Kanalu.

— **p Obesil se** je poštni poduradnik Josip Krese, rodem Slovenec. Služboval je v Opatiji.

Ljubljanske novice.

— **Ij Kandidat S. L. S. za mesto Ljubljana v splošni kuriji.** Izvršilni odbor S. L. S. je soglasno odobril predlog ljubljanskega vodstva S. L. S. in zaupnikov, naj kandidira v splošni skupini za deželni zbor v Ljubljani g. Ivan Kregar, pasar, hišni posestnik, predsednik obrtno-pospeševalnega zavoda in občinski svetnik v Ljubljani. Kdor pozna Ivana Kregarja, bo šel za Ivana Kregarja z navdušenjem na volišče, ker ve, da bi v Ivanu Kregarju Ljubljana dobila resnega, delavnega zastopnika v deželnem zboru. Nasprotna stranka v tej skupini kandidira moža, ki je doslej pokazal v vseh zastopih svojo popolno nezmoglost kaj storiti za mesto in volilce. — Kdor dvomi o tem, da je Kregarjev protikandidat g. Josip Turk sposoben kandidat za Ljubljano, naj ve, da je bil g. Josip Turk odbornik »Glavne posojilnice«! Odločitev pametnim Ljubljančanom torej ne bo težka.

— **Ij Gostovanje hrvaške opere** je včeraj doseglo višek z uprizoritvijo Zajčeve opere: »Nikola Šubić Zrinski«. Pevci so občinstvo tako navdušili, da takih ovacij kot včeraj še nismo videli v slovenskem gledališču. Iz lož je letelo cvetje na sodelujoče. Ocenimo smo radi nastalega gradiva morali odložiti do jutri.

— **Ij V šentpeterskem prosvetnem društvu** predava jutri ob pol 8. uri zvečer g. prof. Dolencec.

— **Ij Pri prodaji vstopnic za gostovanje hrvaške opere naj bo večji red.** Pod tem naslovom se nam piše: Obiskovalci slovenskega gledališča želimo, naj gledališka komisija napravi pri prodaji vstopnic za gostovanje hrvaške opere tak red, da bo preskrbljeno pri prodaji za popolno nepristranost, t. j. da se ne bo več zgodilo, da bi nekateri sedežev ne mogli več dobiti, dočim se drugim še prodajajo ali da se ne ponovi, da bi kdo dobil sedež, če ga dražje plača, dočim ga oni, ki je prej krišil in je hotel plačati normalno ceno, ni dobil. (Opomba uredništva: Upamo, da priobčenje tega glasu iz občinstva za sedaj zadostja. Če bi se pa pri prodaji vstopnic pojavil še kak nered, naj se nam taki slučaji takoj sporoče. Skrbeli bomo, da se jih v bodoče temeljito prepreči.)

Ij **Srednješolce vabijo** liberalni listi k predavanju o hipnozi in sugestiji po raznih kavarnah in gostilnah. Za tako predavanje naj bi plačal srednješolec 1 K. Taka predavanja nimajo nobene vrednosti, če niso strogo znanstvenega značaja, kar pa ne morejo biti, če dotičnik mlade ljudi poučuje po gostilnah. Tem menj so za srednješolce, ki nimajo dovolj razvitega kritičnega duha. Glasilo liberalne inteligence bi pač ne smelo delati reklame za tako neznanstvene hipnotizovanje mladih.

Ij **Poročil se je** gosp. Avguštin Zajc, c. kr. vladni računski revident, z gđco Milico Odlašek. Srečno!

Ij **Dramatična šola slovenskega gledališča**. Kdor se hoče vpisati v dramatično šolo, naj se oglasi ob dnevih, ko ni predstave, med 6. in 7. uro zvečer v gledališki dvorani (drugo nadstropje). Vrhovno vodstvo bo imel g. ravnatelj Ign. Borštnik sam, poučeval bo pa tudi g. režiser Milan Skrbinšek.

Ij **Iz pisarne slovenskega gledališča**. V soboto dne 22. t. m. se vprizori v slov. gledališču Avgust Strindbergova drama »Očec«. V naslovni ulogi nastopi gospod ravnatelj Ignacij Borštnik, ki je predlanskem gostoval v njej, in to z velikim uspehom. Nadejati se je torej, da bo ta predstava dobro obiskana. To je zadnji poizkus privabiti občinstvo tudi k resnim vprizoritvam; če tudi tokrat ne bo dovoljnega obiska, naj se potem nihče ne čudi in pritožuje, če bodo nadalje na repertoiru samo še burke in veseloigre. Vodstvo je navezano na obisk. Osojbe je že skoraj kompletno, kajti na novo angaževani sta tudi že gđc. A. Winterova, ki je ljubljanskemu občinstvu gotovo dobrodošla znanka in pa gđc. Gjorgjevičeva iz Zagreba, mlada talentirana igralka.

Ij **Zblazneli mož napadel ženo z nožem**. V Spodnji Šiški je včeraj nenadoma zblaznel čevljarski pomočnik Frakelj. Mož je zagrabil nož in svojo ženo strahovito obdelal z nožem po cellem telesu in glavi. Policija je prišla moža in ga odpeljala v bolnico, ženo so pa odpeljali v bolnišnico.

Ij **Vlomilec Koren zopet na delu**. Nemški listi poročajo: V noči 9. t. m. so draždanski redarji v tamošnjem konsumnem društvu zasačili tri moške, ki so se ravno spravili nad blagajno, da bi jo vlomili. Vlomilci so pobegnili in na begu dvakrat ustrelili proti policajem, ki so jih prekranjali. Po hudem naporu se je posrečilo enega vlomilcev ujeti, ostala dva sta pa ušla. Ujetega vlomilca so peljali na policijo, kjer je rekel, da se piše »Josip Banck«. Toda kmalu se je posrečilo dognati, da je to v Trstu rojeni ključavničarski pomočnik in nevarni vlomilec Franc Koren. Koren je eden najnevarnejših vlomilcev. Dne 18. januarja 1908. je na Dunaju izvršil uboj; v prepiru je zabodel gostilničarja Mexnerja. Obsojen je bil na 5 let težke ječe. Medtem ko je Koren odsedel svojo kazen v Steinu, je pa varnostni urad nadaljeval svoja poizvedovanja o njem, ker je sumil, da bi znal biti Koren kolovodja one vlomilske družbe, ki je pozimi 1907 do 1908 tako živahno delovala v Trstu in v Ljubljani. Oktobra leta 1908. se je Koren posrečilo uiti iz šteinske ječe. Že par dni nato ga je opazil poljski čuvaj Bulič. Hotel ga je pobiti s kamnom. Koren je kakor besen bil okrog sebe in šele s strelom iz puške ga je toliko oplašil, da ga je zmagal. Marca 1909. je Koren stal pred tržaškimi porotniki radi vlovov v Trstu in v Ljubljani; toda dokazov za njegovo krivdo je manjkalo in zato je bil oproščen. Poslali so ga nazaj v Stein, kjer je letos predsedel svojo kazen, nato pa je moral takoj k vojakom, to je k 97. pešpolku v Trst. Od tu je pobegnil 6. septembra letos in se takoj zopet posvetil vlomilskemu poklicu, kakor dokazuje dogodek v Draždanih. Na policiji Koren nikakor ni hotel izdati svojih dveh sokrivcev. Policija je nato dognala, da je Koren prejšnjo noč (8. t. m.) prenočil v nekem draždanskem hotelu pod imenom »Josip Banck« in z njim sta prenočevala dva druga moška, ki sta se vpisala kot Jožef Nemetz, monter z Dunaja in Franc Korn, potnik z Dunaja. S sodelovanjem dunajske policije so nato ugotovili, da sta bila to dva znana že večkrat kaznovana vlomilca: pekovski pomočnik Ivan Nemetz in pomožni delavec Karl Solar. Solarja je policija izsledila in prišla 15. t. m. na Češkem. Sprva je tajil, da bi kaj vedel o Korenu in vlovu v Draždanih, končno je pa vse priznal in bil 16. t. m. izročen deželnemu sodišču. Nemetz se iščejo.

Ij **Na ljubljanskem polju ustrelen v glavo**. Včeraj je hodil po ljubljanskem polju pri Ježice 15 let stari sin tesarskega pomočnika Ivan Berce iz Stožice. Gozdar Lovrenc Kos je dečka zapazil in je mislil, da nastavlja zanjke zajcem, kar pa ni bilo res. Kos je zaklical dečku, naj počaka, deček se je pa moža zbal in bežal. Kos je za dečkom sareljal in ga s šibrami zadel v glavo. Dečka so prepeljali v deželno bolnico.

Ij **Umrli so**: Marija Hočvar, dninarka, 38 let. — Franc Koselj, delavec, 38 let. — Josip Schimek, c. in kr. ognjčar top. polka št. 7. — Marija Petrič, strežnica, 65 let. — Peter Žagar, lajnar, 30 let. — Božidar Šefic, sin zidarskega pomočnika, 7 dni. — Mihael Lesjak, bivši izvošček, 68 let.

Ij **Ljubljanske Društveni orkester** koncertira jutri, v četrtek, z izbranim sporedom pod vodstvom koncertnega mojstra g. Bogomila Černyja v kavarni »Evropa«. Začetek koncerta ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

Ij **Najdene stvari** od 1. do 16. novembra 1913: 1 črna denarnica s 4 K in nekaj vinarjev, 1 bankovec za 10 K, 1 dvokolesen voz, 1 rjava denarnica s poročnim prstanom, 1 zlat uhan z dvema kroglicama, 1 rjava denarnica z 2 K, 1 črna usnjata denarnica s 75 v, 1 pasji ovratnik z znakom 637/13, 1 konjska odeja (črno-rjava), 1 zavitek z napisom »Gummiwaren«, 2 kosa romana »Georg Bangs Liebe«, 1 denarnica z 72 K, 1 stara denarnica s 30 K.

USPOSOBLJENOSTNI IZPITI NA C. KR. UČITELJIŠČU.

Izpit za meščanske šole sta naredila: Fabinc Franc (slov. in nem. učni jezik), Fischer Ana (nem. učni jezik). Dopolnilni usposobljenostni izpit za šole s slov. učnim jezikom: Lavrič in Zupanc iz verouka z odliko, Kavčič Fel. pl. Žhuber iz francoščine. — Za šole z nemškim učnim jezikom so napravili usposobljenostni izpit: Czerweny Mar. (z odliko), Erben M., Freiberger J., Hohn, Klauer, Koršič, Lavrič pl. Zaplas, pl. Liebezeit, pl. Luschin (z odliko), Majcen, Rabitsch (z odliko), S. Schicho Ros. — S slov. in nem. učnim jezikom: gg. kandidatje: Brglez, Črnjač, Janežič, Jarh, Jeras, Jesih, Kavčič, Kernc, Komman, Lapajnar, Minkuš, Peterlin, Podobnikar, Schweiger, Smole, Stenovec, Stojkovič, Skufca, Tori, Vadnjak, Vidic, Vizjak. — Za slov. učni jezik: gg. kandidatje: Blenkuš, Jeretina, Jevnikar.

— Gđc. kandidatnje s slovenskim in nemškim učnim jezikom. — Andrejičič, Arch, Bajec, Celnar, Chladek, Christof, Colnar, Čermelj, Črne, Deleja, Hladnik, Kalinger, S. Kaummar, Kene, Kersnik, Kopitar, Kuchler, Likozar, Mačkovšek, Mandelj, Mencinger, Merhar, Pak, Papler, Paulin, Penko, Pišlar, Podboj, Podlogar, Podobnik, Pouch, Premk, Presker, Pretnar, Rotar, Sepe, Siegmund, Sirmik, Soss, Strašek, Suher (z odliko), Šavnik, Šihovec, Šketelj, Trdina, Tušar (z odliko za nemške šole), Urbančič, Vrbic, Vranič, Weiß, Završan, Zurc, Žirovnik, Grom, Sorko, Lindtner. — S slovenskim učnim jezikom: gđc. Seme, Zupan.

Zadnje vesti.

PRESTOLNI GOVOR.

Dunaj, 19. novembra. Pri današnjem sprejemu delegacij je predsednik dr. Leo cesarja, ki je bil od navzočih z živahnimi »Hoče«, »Živjo« in »Slava«-klici aklamiran, pozdravil.

Izvajal je, da se je v zadnjem težavnem času za monarhijo bolj kot kdaj prej pokazala mogočna zvesta, da le obstoj mogočne Avstro-Ogrske tvori najtrdnjšo garancijo za mir Evrope. Bilo se je znani miroljubnosti cesarja zahvaliti, da ni prišlo do krvavih zapletljajev. Delegati so trdno prepričani, da se more Avstrija razvijati le na podlagi pravičnosti in enakopravnosti za vse narode. Armadi smo za njeno pripravnost vsi odkritosrčno hvaležni. Mi bomo vojaške predloge vestno proučili, toda poudarjati moramo, da so zadnji dogodki na gospodarski položaj prebivalstva zelo neugodno vplivali. V interesu države je, da se ljudsko blagostanje s pametno gospodarsko politiko zopet utrdi. V cesarju pa slavimo zaščitnika miru in dobrega očeta vseh avstrijskih narodov ter prosimo Boga, da ga obrani še dolgo zdravega in čilega.

Cesar je na to odgovoril: »Jaz sprejemam zagotovilo zvestobe in vdanosti, ki ste jo pravkar name naslonili, s toplo hvaležnostjo in odkritosrčnim zadoščenjem.

Vojni zapletljaji na Balkanu, s kojih izbruhom se je vaša pozornost ob priliki zadnjega delegacijskega zasedanja bavila, so s koncem druge balkanske vojske zaključeni.

Tekom krize so bila prizadevanja moje vlade na to obrnjena, da se politični in gospodarski interesi monarhije obvarujejo škode in da se položaj na bližnjem vzhodu kolikor mogoče konsolidira.

Spričo velikega pomena, ki je ima Jadransko morje kot edini izhod naše prekomorske trgovine za monarhijo, je moja vlada obračala posebno pozornost na rešitev albanskega vprašanja.

V popolnem sporazumu z zvezno italijansko vlado smo na londonski poslaniški konferenci sprožili ustanovitev samostojne kneževine Albanije in se nam je

posrečilo dobiti za to pritrditev in podporo veselih.

Naše razmerje do vseh velesil je trajno prijateljsko.

V resnem času se je zveza, ki nas v blagor naših narodov že več desetletij združuje z nemško državo in Italijo, zopet izkazala kot trden varuh evropskega miru. Nedavni obisk nemškega cesarja na Dunaju, ki me je zelo razveselil, vnovič spričuje tesno prijateljsko zvezo, ki obstoja med nami in Nemčijo.

Redni polletni budget vojne uprave se giblje v normalnem okviru. Povišana vojna pripravnost lansko zimo je povzročila znatne izdatke, ki so vam predloženi kot nadzachteve. Priporočam vam jih, da se v svoji preizkušeni patriotični požrtvovalnosti nanje ozirate.

V najzvestejšem izpolnjevanju svojih dolžnosti je moja oborožena sila težavno nalogu, ki se je kot posledica resnih dogodkov na Balkanu stavila nanjo, v težavnih razmerah izvršila v mojo popolno zadovoljnost. Opirajoči se na preizkušeno pripravljenost armade, vojne mornarice in obeh deželnih bramb, je bilo moji vladi mogoče, da je cilje, katere je zasedovala, uveljavila z mirnimi sredstvi.

Kljub vojnim dogodkom v sosednjih deželah se kulturno in gospodarsko napredovanje Bosne in Hercegovine ni motilo. Sprejetje železniške postave od strani bosensko-hercegovskega sabora, ki ima namen obema deželama dati nujno potrebne prometne zveze, tvori dokaz zrelega razumevanja, ki je ima ta ljudski zastop za velike interese monarhije.

Računajoč na vašo uvidnost in patriotično vneto, vas prisrčno pozdravljam.

Delegati so cesarja navdušeno aklamirali.

OGRSKA DELEGACIJA.

Dunaj, 19. novembra. Pri sprejemu ogrske delegacije je predsednik Lang izjavil, da bo delegacija vestno proučevala, ali je politika monarhije v času balkanske krize odgovarjala primerno z velikimi denarnimi žrtvami, interesom domovine in prestola. Slavil je modrost cesarja, ker je preprečil izbruh vojske. Z zadovoljstvom konstatuje, da je trozveza ostala garancija evropskega miru in velesilnosti Avstrije. Zeli dobrega razmerja tudi z ostalimi velesilami. — Prestolni govor cesarja, ki je nato sledil, se je sprejel z navdušenimi Eljenklji. Od opozicije je bil navzoč samo član magnatske zbornice knez Windischgrätz.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 19. novembra. V poslanski zbornici se je nadaljevalo posvetovanje o davku na žganje. Govoril je minoritetni poročevalec Wondraček, nakar se je seja vsled prestolnega govora v delegacijah prekinila. Ko se je zopet otvorila, je minoritetni poročevalec Roškar govoril o zlih zdravstvenih in moralnih posledicah uživanja alkohola. Potem je ostro grajal slabo finančno gospodarstvo štajerskega deželnega odbora in končno predlagal resolucijo, naj bi se kazni zaradi napačne napovedi davka odpustile, ako se dokaže, da država ni imela škodo. Za njim sta govorila Golubowicz in Lukaszewicz.

OSTRA OBSODBA VLADE NA SHODU INDUSTRIJCEV.

Dunaj, 19. novembra. Na Dunaju so zborovali avstrijski industrijci. Predsednik Zveze avstrijskih industrijcev je v daljšem govoru tožil, ker je vojska na Balkanu najbolj našo industrijo zadela. Grajal je tudi našo diplomacijo, katere politika je industriji odtujila stare prijatelje in stare zveze. Bodoča Albanija ni vredna milijarde, kolikor nas je posredno in neposredno stala. Boji se, da bo bodočo spomlad še slabši, kot zdaj. Grajal je tudi, ker zadnje čase presojaajo v Avstriji vsa vprašanja le z vojaškega stališča. Zahteval je največjo varčnost. Država naj se tudi na ljudstvo in ne samo na armado ozira.

TRŽAŠKE ODREDBE.

Dunaj, 19. novembra. Vest (»Piccola«), da je princ Hohenlohe, ki se mudi sedaj na Dunaju, z laškimi poslanci konferiral glede dekretov proti regnikolom v Trstu, ne odgovarja resnici.

SKERLECZ POSTANE BAN.

Dunaj, 19. novembra. Semkaj je došel baron Skerlec. Skerlec se v kratkem imenuje za bana in se obenem komisarijat na Hrvaškem odpravi.

LUKACZ IN SERENYI NAPADENA.

Dunaj, 19. novembra. Ko sta se danes bivši ministrski predsednik Lukacz in bivši poljedelski minister grof Bela Serenyi peljala k zasedanju delegacij, je budimpeštanski živinozdravnik dr. Serdahely vrgel v njun voz zavoj igralških kart in soli. Ta dogodek se ni veliko opazil. Živinozdravnika so aretirali.

DRUŠTVENA HIŠA SV. MARTE V GRADCU V KONKURZU.

Gradec, 19. novembra. Slovensko zavetišče Sv. Marte v Gradcu je prišlo z 80.000 kronami pasiv v konkurz, in

sicer vsled pritiskanja upnikov iz Trentina, ki za svoje vino niso mogli izterjati izplačila.

PROTI »AVSTRO-AMERICANI«.

Boleslava, 19. novembra. Oblasti so izvršile revizijo urada Avstro-Americane in zaprle njega voditelja Sauda ter enega uradnika.

PIRC V PARLAMENTU.

Dunaj, 19. novembra. Imunitetni odsek je zahteval novomeškega okrajnega sodišča po izročitvi poslanca Jarca, katerega toži znani Pirc radi razžaljenja časti, ugodil.

PRINC WIED.

Bukarešt, 19. novembra. Zdaj je že čisto ugotovljeno, da bo princ Wied albansko kneževstvo sprejel.

POLITIČNI UMORI V NOVI SRBIJI?

Sofija, 19. novembra. »Rieč« trdi, da je bilo v Novi Srbiji umorjenik 100 bulgarskih vjetnikov, učiteljev in advokatov.

KOKOVCOV O ALBANIJI IN PROTI POLITIKI AVSTRO-OGRSKE.

Berolin, 19. novembra. Ruski ministrski predsednik Kokovcov je pustil objaviti intervju v »Lokalanzeigerju«, v katerem izjavlja, da se bo albansko vprašanje kmalu rešilo, ker so glavne težkoče odstranjene. Na revizijo londonskih sklepov Rusija ni nikoli mislila. Kar se tiče avstro-ruskih odnosov, so se zboljšali. Sicer pa Rusija znani ultimatum Avstrije Srbiji smatra slejkoprej za neutemeljen, ker bi se bila Srbija brez tega velesilam pokorila. Kokovcov se tudi v drugem oziru pritožuje zoper grofa Berchtolda. Intervjuu, ki se je objavil tik pred avstrijskim delegacijskim govorom, se pripisuje velika važnost. Kokovcov in nemški državni kancler sta imela pogovore, ki so bili za obe strani zadovoljivi.

CAR FERDINAND ODSTOPI?

Belgrad, 19. novembra. »Politika« vnovič za gojovo trdi, da se car Ferdinand odpove prestolu in prepusti vladno prestolonasledniku Borisu.

London, 19. novembra. »Times« tudi potrja, da se car Ferdinand bržčas ne vrne več iz Ogrske v Bulgarijo, kjer mu je znatna struja skrajno sovražna.

STAVKA NA GOZDARSKI AKADEMIJI.

Zagreb, 19. novembra. Tu stavkajo gozdarski akademiki, ker je profesor Hiri prišel na akademijo na nelegalen način.

STAVKA BULGARSKIH UČITELJEV.

Sofija, 19. novembra. Velik shod bulgarskih učiteljev je zahteval od vlade, da jim izplača plače, katerih že več mesecev niso dobili. Ako vlada do 30. decembra tega ne stori, prično učitelji štrajkati.

ZOPET NEZGODA RUSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Livadija, 19. novembra. Prestolonaslednik Aleksej je pri avtomobilski vožnji padel z voza, a se k sreči ni nič poškodoval.

NAVDUŠENJE ZA REPUBLIKO.

Aschaffenburg, 19. novembra. Pri vhodu bavarskega kralja v mesto je bil neki delavec, ki je klical: »Živela republika!«, aretiran.

POŽAR NA MORJU.

London, 19. novembra. V Kanalu se je na velikem oceanskem parniku vnel velik požar. Rešilni parniki so že odpluli na lice mesta.

PRVIČ ČEZ PANAMSKI KANAL.

Newyork, 19. novembra. Danes je parnik »Louisa« v prvič preplul ves panamski kanal.

POŽIGATI SE NE IZPLAČA.

Inomost, 19. novembra. Tu je bil aretiran hotelir Kryer, lastnik hotela »Skolastika« v Lani, ker je na sumu, da je svoj hotel sam zažgal. Zaprl so tudi njegovega brata.

BANDITSTVO.

Oswieczim, 19. novembra. Neznani banditi so napadli bančnega eskontista Siegmanna, mu prizadjali osem ran, ga oropali 30.00 K in nato pobegnili.

Koroške novice.

k Poštni uradnik izginil. Poštno ravnateljstvo v Gradcu je izdalo poziv na c. kr. poštnega asistenta Ludovika Zupančiča v Wolfsbergu, naj se vrne na svoje službeno mesto v teku 14 dni, če ne izgubi službo.

Razne stvari.

Nov dokaz nemškega nasilja. Kakor poroča »Ostravsky Dennik«, pritiska moravski ostravski mestni svet na revne češke vdove, da bi jemale za jero svoje svojim sirotam — Nemci! Iz kakšnega povoda, nam tač ni treba nava-

jati. To ropanje čeških sirot Nemci izvršujejo sistematično. Nemško nasilje se kaže res že na vseh krajih in koncih.

Hipnotizer profesor Farell obsojen na smrt. Porota farmerjev v Arkanzasu je obsodila starega profesorja magnetizma Farella Lirvisa na smrt, ker je s pomočjo hipnotizma skušal umoriti dve ženski. Obtoženi stari, na pol slep, je to kazen popolnoma ravnodušno sprejel. Farell si je za žrtvo izbral nekega Turnerja, ki ga je sodišče proglasilo za slaboumnega. Turner je svojo ženo in hčer zastrupil, a nato poizkusil izvršiti samomor. Pri njem so našli spis z opisom spiritalističnih sej, ki jih je imel poslednja leta z njim profesor Farell. Spis, ki je neke vrste dnevnik, pripoveduje, da je Farell opetovano prikladal pokojnega Turnerjevega sina Roberta, ki je rekel, naj oče ubije mater, hčer ter tudi sebe ter naj ves svoj imetek zapusti profesorju Farellu. Dva dni prej, predno je Turner ubil hčer in ženo, je pisal v svojem dnevniku: »Profesor Farell je odločil, da je najbolje, da gremo in mi bomo šli. Od pravi, da je nabavil strup. Mi smo neprestano molili od onega časa, ko smo zvedeli za to odločitev. Jaz podpisujem oporoko, s katero zapuščam svoj imetek profesorju Farellu. Ko so porotniki obsodili Farella na smrt, so zazvonili vsi zvonovi v mestu. Prebivalstvo je obsodbo sprejelo z velikim odobravanjem. Ko so peljali Farella v ječo, je rekel: »Veliki duhovi z drugega sveta vedo za moje muke. Mrtvi bodo zame pričali.« No ljudje se pa tega niso preveč bali.

Ukradeni diamanti. V Klipperjevi brusilnici diamantov, Antwerpen, so našli po kosilu zvezanega paznika. Neznani tatje so ga zvezali in ukradli za 300.000 frankov diamantov.

Boj z roparji. Na ruski postaji Herbi pri Czenstochau je pet roparjev ravno plenilo blagajno, ko jih je 6 orožnikov presenetilo. Pričelo se je streljanje. Ubit je bil en ropar in en orožnik, dva orožnika sta pa smrtno nevarno ranjena. Roparji so ušli.

NAŠIM DRUŠTVOM IN PRIJATELJEM ODRA

priporočamo:

Zbirko ljudskih iger, katere je izšlo dosedaj 19 zvezkov po 80 vin., dva snopiča skupaj 1 K 60 vin.

Ta zbirka obsega najbolj poljudne ljudske igre z moškimi, ženskimi in mešanimi vlogami, ki so že neštokrat napolnile odre naših izobraževalnih društev in so pri diletantih kakor tudi pri ljudstvu splošno in najbolj priljubljene. V naslednjem navedemo nekatere, ki so dosegle posebne uspehe, kot: »Junaške Blejke«, »Dekla božja«, »Pijavka«, »Krčmar pri zvitem rogu«, »Sv. Neža«, »Marijin otrok«, »Neža z Bleda« itd. Zbirka obsega obilo žaloiger in burk za vse prilike, ki so lahko uprizorljive.

Fin žgar, Naša kri. Igrokaz v štirih dejanjih, 1 K 40 vin., vez. 2 K 50 vin.

To je priznana klasična in najboljša slovenska igra, ki je izšla izpod peresa našega znanega pisatelja umetnika. Kjer bo šla ta krasna igra čez oder, povsod bo budila narodno zavest ter dvigala blagočutnost občinstva.

Jurčič-Cesnik, Domen. Narodna igra s petjem v petih dejanjih. 80 vin.

Ta po znanem Jurčičevem romanu prirejena igra je izredno ljubka ter lahko uprizorljiva in se odlikuje po dejanju in osebah, ki so istinito vzete iz srede narodnega življenja.

Anzengruber, Krivoprisežnik. Narodna igra s petjem v treh dejanjih in sedmih slikah. 80 vin.

Prednost te igre obstoja v markantno risanih značajih in nad vse živem dejanju. Igra izvira izpod peresa enega najboljših in najbolj znanih nemških dramatikov, ter je prevedena v večino kulturnih jezikov.

Sardenko, Mati svetega veselja. 1 K 10 vin., vez. 2 K.

To je svetopisemska igra, katero smemo skoraj imenovati molitev na odru. Igra bo vzbudila v ljudstvu verski čut in dvigala srca proti nebesom, kjer je pravi dom vsega dobrega in blagega.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Mnenje g. dr. B. Szybowski-j, ordin. em. materinstva in klinike za ženske bolezni

v Varšavi.
Gosp. J. Serravallo
Trst.

Vaše železnato kina vino Serravallo sem rabil v slučajih oslabelosti in po operacijah in sem bil z doseženimi uspehi popolnoma zadovoljen.

Varšava, 22. aprila 1911.

Dr. B. Szybowski.

Kupujte le vžigalice: V korist obmejnim Slovincem!

Sanatorium Emona v Ljubljani, Komenskega ulica 4.
Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar I. klr. odd. dož. belg.

Kurzne cene

dne 18. novembra 1913.

	K	H
Državne rente.		
4% konv. dav. pr. kron. renta (maj—nov.)	81	55
4% konv. dav. pr. kron. renta (jan.—jul.)	81	55
4 1/2% avstr. velj. papir. renta febr.—avg.)	84	80
4 1/2% avstr. velj. srebr. renta (april—okt.)	84	85
4% avstr. zlata renta, davk. prosta . . .	103	90
4% avstr. kron. renta (marec—sept.)	81	90
4% av. kron. renta iz l. 1912 (junij—dec.)	81	55
4% ogr. renta v zlatu	98	90
4% ogr. renta v kronah iz l. 1910. . .	80	50
4 1/2% ogr. renta v kronah iz l. 1913. .	88	80
Druge javne zadolžnice.		
4% kranjsko deželno posojilo iz l. 1888.	—	—
4 1/2% kranjsko deželno posojilo iz l. 1911.	92	50
4 1/2% kranjske deželne banke	93	—
4% bosansko deželno posojilo	81	60
4% obveznice Rudolfa. železnice	82	15
4% obveznice železn. Ljubljana-Kamnik	92	75
4% obveznice dolnj. železnice	91	—
Srečke.		
4% drž. srečke iz l. 1860. po 500 gld. a. v.	1635	—
4% drž. srečke iz l. 1860. po 100 gld. a. v.	430	—
Državne srečke iz l. 1864. po 100 gld. a. v.	687	50
Državne srečke iz l. 1864. po 50 gld. a. v.	352	—
5% don. uravn. pos. iz l. 1870. po 100 gld.	271	50
3% avstr. zemlj. kredit. srečke l. izd.	281	—
3% avstr. zemlj. kredit. srečke II. izd.	246	—
Bazilika budimpe. iz l. 1886. po 5 gld.	26	50
Ljubljanske srečke po 20 gld.	62	50
Rudeči križ avstr. iz l. 1882. po 10 gld.	51	75
Rudeči križ ogr. iz l. 1882. po 5 gld. .	31	75
Rudeči križ ital. iz l. 1885. po 25 lir . .	44	75
Joszif-srečke iz l. 1888.	15	—
Turške srečke	234	—
Srbske drž. tob. srečke iz l. 1888. . . .	28	—
Akcije.		
Avstr. kreditni zavod	622	75
Avstro-ogrška banka	2054	—
Anglo-avstrijska banka	337	50
Dunajsko bančno društvo	511	50
Jadranska banka	410	—
Ljubljanske kreditna banka	406	—
Union banka	585	50
Živnostenska banka	264	—
Avstrijski Lloyd	614	—
Državna železnica	602	90
Južna železnica	106	60
Alpine	789	—
Skoda	790	25
Valute.		
20 frankov	19	07
20 mark	23	56
Sterling	24	09
Rubelj	253	75

Vsa tozadevna poasnila se dobe tudi v podružnici c. kr. priv. avs. r. kredit. zavoda v Ljubljani.

Astmol-Asthma prašek je bil moj rešitelj

tako piše Emil Schiffner iz Wolfersdorfa. Naslednje so njegove lastne besede: Potem, ko me je že 10 let mučila nadležna bolezen asthma, sem slednjič vendar našel rešitelja. Astmola ne morem nič več pogrešati, je takorekoč moj najboljši prijatelj.

Cena veliki pločevinasti skatliji Astmol-Asthma praška K 3.— v lekarnah. Glavna zaloga: Apotheke zum Schwan, Schottenring 14, Dunaj I. (3394)

Nevolja do jedi in odpor proti mleku je

znak zgodaj nastopajoče nervoznosti šolskih otrok, proti kateri se zavaruje po skušnjah najboljša s previdno prehranitvijo. Hrano „Kufek“, ki se je že desetletja kar najboljšje obnesla in ki se rabi v zvezi z mlekom, kakaom, mesno obaro, juho in zelenjavo, imajo vsi otroci zelo radi in se po njej zredijo.

Brošura z 107 kuhinjskimi recepti za pripravo cenih in okusnih „KUFKE“-jedil se dobi v lekarnah in drogerijah. (935)

Pisalni stroj

prodam, popolnoma nov za samo K 160; plačljivo takoj. Naslov se poizve v upravnistvu tega lista pod št. 3533. 3533

Lekarnar

v starosti 31 let, katoliške vere, bivač v trgu na hrvatsko-štajerski meji, se želi poročiti z gospodično, ki bi imela primerno premoženje. Ponudbe s sliko pod šifro „Vesela bodočnost“ odpošilja pod številko: V. 9995 anončna pisarna Haasenstein & Vogler a. dr. na Dunaju I. Neuer Markt 3. Anonimna pisma kakor tudi posredovalci izključeni. 3542

Levje Francosko žganje

Najboljše domače sredstvo

proti revmatizmu, protinu, trganju po udih, zobobolu, glavobolu, gorečici, slabosti itd.

Idealna ustna voda in voda za lase in zobe.

Originalne steklenice po 44 vin. K 1-10 in 2-20 se dobijo povsod. Glavna zaloga: Aleksander Keilmár, Dunaj, II/2, Nordbahnhof.

AVGUŠTIN ZAJC

C. KR. VLADNI KAT. REVIDENT

MILICA ZAJC, ROJ. ODLASEK

POROČENA.

LJUBLJANA, DNE 13. NOVOBRA 1913.

3541

Tržne cene.
Cene veljajo za 50 kg.
Budimpešta, 19. novembra 1913.
Pšenica za oktober 1914 11-72
Rž za oktober 1914 8-74
Oves za oktober 1914 7-34
Koruza za maj 1914 6-31

Pelerine

dežne plašče, obleke, zimske suknje, različne žametne, plišaste in sukne-
ne vrhnje jopice za ženske v veliki
izbiri in zmerni ceni

„Pri Škofu“

Ljubljana,
Pred Škofijo št. 3
Medarska ulica, zraven školije.

Priporoča se prečisti duhovščini in
slavnemu občinstvu

**Cenik na zahtevo
brezplačno.** 3429

**Manufakturna
= trgovina =**

na jako prometnem kraju Ljubljane, ki je zelo dobro vpeljana se prodaja. Trgovino tudi lahko vodijo ženske moči. — Ponudbe je staviti do 1. decembra t. l. na upravnistvo tega lista pod šifro »907«. (Znamka za odgovor.) 3526

Proda se krasen
amerikanski harmonij
trvdke Peloubet, Petton & Comp., New-York
pod polovično ceno. Izve se pod Harmonij poste
restante, Ljubljana. 3543

Prodasta se kompletne
2 postelji 2
iz trdega lesa.
Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstropje,
levo. 3512

Mesarskega učenca
14—16 let starega, od dobrih starišev sprejmo do 1. decembra ugleden mesar na deželi. Naslov pri upravnistvu pod št. 3519. (Znamka za odgovor.) 3519

Pozor, trgovci! Samo nekaj časa!

Razglednice

reklamne koledarje

ceneje kot povsod drugod pri:
L. Pevalek
v Ljubljani, Židovska ul. 4.

Boljšim trdkam pri odjemu najmanj 300 razglednic pošiljam tudi na izbiro.

3510

Po celi Evropi razširjena in priljubljena
Erdal
krema za čevlje.

Or 230

Ostanke blaga

3055
zadosti velike za kompletno moško obleko, hlače, plačeto, ženske kostume, plašče, suknj itd.

Izvoz sukna Karl Kasper
Innsbruck 332.

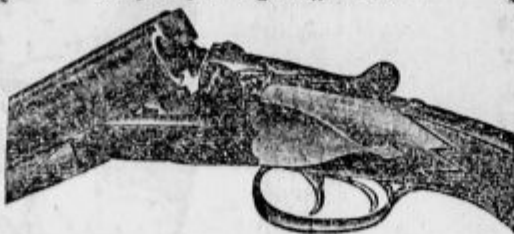
ki so se pri
meni v ve-
likih mno-
žin, nabr.,
dajem, da
se jih čim-
prej izne-
bim, glob.
pod ceno!

Zahtevajte
vzorke ostankov
blaga za moške in
ženske obleke
poštne prosto.

F. K. KAISER, puškar

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6.

Priporoča svojo največjo zalogo pušk in samokresov ter lovskih priprav. Avtomatične pištole: „Browning“, „Steyer“ itd. Najboljši topič „Salut“.

V zalogi ima vse potrebščine za ribji lov, v največji izbiri po najnižjih cenah. Popravlja koles (bicikljev) ter njih deli. Popravlja točno in ceno. Umetalni ogenj. C. kr. prodaja smodnika. Cenik zastoj in poštne prosto.

HISNIK

dobi trajno službo na posestvu v bližini Ljubljane. Prednost ima oženjen, vrtnarsko izobražen vpokojenec. Vpraša se pri upravitelstvu „Slovenca“.

3440

Našim stalnim in en gros- odjemalcem oddajamo nepremočljive pelerine, najboljše kakovosti, pod lastno ceno, samo do novega leta.

Dežne plašče v vseh barvah in velikostih po najnižjih cenah priporoča

— angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Mestni trg 5—6.

3528

Čipkasto blago, čipke, uložki, vezenja, svila,

pozamentrija, gumbi, zaboti in vse druge modne potrebščine za dame v obilni izbiri in dobrega okusa v

modni trgovini za dame
P. Magdič, Ljubljana
nasproti glavne pošte.

3026

A. KUNC

Ljubljana,
Dvorni trg št. 3.

2707

Velikanska zaloga oblek
za gospode in dečke.

Najnižje, stalne cene!
Ceniki na razpolago.

Domača tvrdka

Marija Götzl

Priporoča svojo veliko, bogato zalogo vsakovrstnih damskih in otroških

KLOBUKOV

ter športnih čepic v najnovejši obliki.

Zunanja naročila obratno.

2312

Modni salon

Ljubljana

:: Zidovska ulica šte. 8.

Popravlja se sprejemajo.

Žalni klobuki

vedno v zalogi.

Cene brez konkurence.

Vedno velika zaloga

klobukov in čepic

lastnega izdelka.

Kupuje kože vseh divjačin po najvišjih dnevnih cenah.

Se priporoča za izdelovanje kožuhov vseh vrst, kakor tudi damskih jop, kolerjev, mufov. V zalogi ima vedno veliko izbiro vseh vrst kožuhovine. — Sprejemajo se popravila vseh v to stroko spadajočih predmetov. Izdeluje se vse po najnižjih cenah.

J. WANER, Ljubljana, Sv. Petra cesta 21.

Št. 1406/pr.

Razpis.

Deželni odbor kranjski razpisuje mesti provizornih

deželnih živinozdravnikov

v Vipavi in na Vrhniki.

S službo deželnega živinozdravnika v Vipavi so združeni dohodki letnih 1700 K, od katerih odpade 1000 K na deželni zaklad, 700 K pa občine sodnega okraja vipavskega.

Z enako službo na Vrhniki so združeni dohodki letnih 1650 K, od katerih odpade 1000 K na deželni zaklad, 600 K na občino Vrhniko in 50 K na občino Borovnico.

Prosilci za razpisani službi naj pošljejo svoje z dokazili o starosti, o domovinstvu, o živinozdravniški usposobljenosti in o znanju slovenskega in nemškega jezika opremljene prošnje do

20. decembra 1913

podpisanemu deželnemu odboru.

3516 3

Od deželnega odbora kranjskega,
v Ljubljani, dne 14. novembra 1913.

NAZNANILO IN PRIPOROČILO

Podpisani se usojam slav. občinstvu vljudno naznanjati, da sem otvoril

trgovino z usnjem

v Ljubljani, na Erjavčevi cesti št. 2

nasproti jubilejnega gledališča.

V zalogi imam veliko izbor domačega in inozemskega usnja, kakor znamke Blumenthal, Grison, Chevreux, potem Ideal, Cornelius Heyl Box, nadalje vse čevljarske potrebščine, kakor tudi zgornje dele, razne trakove, zaponke itd. — Nadalje razne kreme: Globin, Globus, Erdal, Afrikan.

Vse po najnižjih cenah! — Gumijevi podpetniki „Palma“.

3509

Alojzij Sestak

trgovec z usnjem.

V kraju Moravču pri Zagrebu se bo vršil 22. in 23. novembra t. l. (v soboto in nedeljo)

Vinski sejm

Ker letošnje leto v Moravču ni bilo toče, je vino izborna ter se odstotek alkohola suče okrog 7—9% po Malligandu, cene so pa od 30—40 kron za hektoliter. Sejm bo nadzoroval in vodil strokovnjak, poslan od visoke vlade. Na prodaj bode približno 4000 hektolitrov.

Torej kdor želi dobre in cene kapljice, naj se potruži v Moravče. Na železnični postaji Sesvete bodo čakali dne 22. in 23. novembra vozovi, da se bodo lahko došli trgovci za mali znesek odpeljali v Moravče na kraj vinskega sejma.

Važen oglas „Slovenske Straže“! — Čitajte!

V današnjih težavnih razmerah **zamorete obogatiti** le s srečo!

Turška srečka

je v to
svrhu
prva in
najpri-

poročljivejša srečka, ker ima šest žrebanj vsako leto, ker znašajo glavni dobitki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000, 200.000 zlatih frankov, ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400 frankov, ker je tedaj zanjo izdan denar varno naložen kot v hranilnici, ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnjega vplačevanja, ker znaša mesečni obrok samo 4 krone 75 vinarjev, in ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.

Pozor! Prihodnje žrebanje se vrši dne 1. decembra 1913!

1 turška srečka in 1 srečka italijanskega rudečega križa z 10 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po samo 6 K.

Po žrebanjih izhajajo slovenska poročila o vzdignjenih številkah.

Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana, 1. Sprejmo se marljivo sodelavci pod ugodnimi pogoji.